

Telegraful

Organ național-bisericesc

2 ex. (Of.)
Asociațiunea pentru literatura română și
cultura poporului român

Str. Șaguna 8

Sibiu

Abonamentul :

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei
luni 120 Lei — Pentru străinătate un an
900 Lei. — Pentru America 4 Dolari.
Ziarul apare Marția și Vineria.

Correspondențele

să se adreseze Redacției Telegraful Român
Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori ne-
francate se refuză.
Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor :

un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se pu-
blică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului Tele-
graful Român, Sibiu, Str. Mitropoliei Nr. 45

„Morala eroică“

Intr'o revistă scoasă de-o
falangă de tineri, am avut bu-
curia să cetesc sub acest su-
gestiv titlu, rânduri grave, sfânt
de grave, despre cum își înțe-
lege tineretul de azi datoriile
sale față de neam, față de so-
cietate.

In vuetul de tarabă al uni-
versalei venalități, în mijlocul
unui târg josnic în care de-
odată cu conștiința de mult
adormită fiecare se întrece să
vândă cât mai multe din bunu-
rile ce nu-i aparțin, pentru că
sunt ale obștei românești, în
mijlocul unei societăți a cărei
deviză e «învârteala» și care
taxează de prost pe omul cin-
stit, altruist și conștiincios —
am avut, în sfârșit, fericirea de
necrezut să aud formulat cu-
rajos, în numele generației ti-
nere, crezul unei morale fără
Eu, crezul unei morale în care
totul gravitează spre neam,
spre aproapele, crezul unei
morale de sacrificiu.

E o minune resurecția
aceasta a spiritului. E o mi-
nune, pentru că nu-și are nici
o cauză în cele ce se văd. Ar-
doarea tineretului acesta de-a
se sacrifica n'a avut de unde-o
învăța din jur. Intre mentali-
tatea aceasta și a celor din jur
e o prăpastie, e un hiatus. Spi-
ritul s'a renăscut din sine. S'au
deschis zăgazurile adâncului,
inundând din ele viața prime-
nită.

«Morala eroică», iată con-
diția eternă a viabilității ori-
cărei societăți, iată chiagul care
face posibilă conviețuirea ar-
monioasă a oamenilor, iată
piatra de temelie a statelor.
Ea e tot una cu atracția cen-
tripetală a părților unui întreg;
când această „morală eroică“
încetează, când atracția centri-
petală face loc celei centri-
fugale, când fiecare se gân-
dește să acapareze cât mai mult
din cele comune, când fiecare
nu mai are dragoste spre cei
din afară de sine, și se gân-

dește numai la sine, atunci
aceea societate se destramă.

Numim această morală
«eroică», sau „de sacrificiu“,
sau altfel, pentru că patimile
omenești cari și-au căutat o
justificare onorabilă, au com-
promis cuvântul simplu *mo-
rală*. În realitate nu există alt-
fel de morală decât eroică. Nu
e morală cântăreala grijulie a
tot ce dai și faci pentru altul
ca să nu dai vreun gram din
ceeace ți-ar fi în paguba înde-
stulării tale. Nu e morală îm-
părțirea hapsână a sfertului de
leu, când dacă l-ai da tot, ai
aduce o mică perturbare în si-
tuația ta. Nu e morală savan-
tul și complicatul sistem cu
infinite distincții și cazuri, izvo-
rât mai mult din grija de co-
moditatea eului propriu de-
cât de ajutorarea aproapelui.
«Morala» aceasta o lăsăm ie-
zuitismului, fie catolic sau de
altă natură.

Morala în sensul curat al
cuvântului este binele și dra-
gostea în acțiune. Ori acestea
nu se lasă drămuite, vămuite,
cumințite. Ele nu se balansează
între eu și tu, ci merg întregi,
fără grijă de mine, spre tine,
spre aproapele meu. Va fi fiind
o nebunie aci, un lucru care
pare absurd înțelepciunii lumii
acesteia, dar să mi se arate
vreo mare personalitate reli-
gioasă, vre-un sfânt, care și-a
împărțit grija între el și alții.
Toți au fost aplecați întregi
spre alții. Cuvintele: „Cine își
va pierde sufletul pentru mine,
și-l va afla pe el“, acest înțeles
îl au.

Omul bun își află bucuria
sa în bucuria altora; trebuie să
iasă din sine, trebuie să se dă-
ruiască altora, să-i facă fericiți
pe alții, ca să-și găsească mul-
țumirea și fericirea. Dar nici
măcar această intențiune n'o
are omul bun: ca să-și gă-
sească fericirea în fericirea
altora. El n'are alt scop, nu
urmărește cu iubirea sa altceva
decât fericirea altuia. Iubirea

nu e mijloc spre altceva, ci e
în sine scopul suprem. Numai
așa rămâne întregă, curată și
naivă.

Desigur că morala aceasta
nu se poate impune; nu poți
impune, se va zice, tuturor oa-
menilor să se sacrifice. E drept,
dar tocmai de aceea e morală
în sensul plin al cuvântului, că
nu se poate impune, ci rămâne
act spontan, iubire. Căci ceea
ce se poate impune, și se im-
pune, nu mai e morală, ci drept,
obiectul legii. Iar morală e cu
totul altceva decât drept și lege,
face parte dintr'un domeniu
neamăsurat mai înalt, din do-
meniul sfânt peste care se
poartă Duhul lui Dumnezeu.
Moral în sensul nefalsificat al
cuvântului nu poate fi și nu e,
de aceea, decât omul religios,
profund religios. Să înceteze

burghezul ateu și egoist și for-
malistul cu atitudini solemne,
toți acei cari țin să apară în
fața lumii că sunt milostivi,
dacă dau o sfărâmitură dela
masa lor și altora, — de-a se
mai numi morali. Morala este
eroismul uitării integrale a
eului tău, sacrificarea lui pe
altarul dragostei deaproapelui.

Cinste tineretului care vrea
să restaureze morala în sensul
sincer al cuvântului, care ia
pe umerii lui crucea ei. Numai
tineretul trist și îndurerat de
ceeace vede și suferă, al zi-
lelor de azi, numai acest tiner-
et care e la vârsta lui fragedă
mai grav decât atâtea generații
cari zburdă încă la o vârstă cu
mult mai înaintată, — e în
stare să realizeze această cea
mai mare revoluție. D. S.

Răspuns pentru „Unirea“ în chestiunea epiclezei

În preajma sfințelor sărbă-
tori ale Învierii Domnului m'am
ocupat în coloanele «Telegrafului
Român» cu inovațiile pe care
voiesc să le introducă în cult
câțiva desrădăcinați ai bisericii
unite. Am făcut-o aceasta nu de
dragul de-a mă amesteca în tre-
burile interne ale bisericii unite,
ci pentru a apăra cultul răsări-
tean — care este al nostru —
de maltratările și falsificările că-
rora începe a fi supus.

«Unirea» dela Blaj a ținut
să-mi răspundă — ascunsă ca de
obicei în dosul telefonului — la
o singură chestiune din cele tra-
tate și anume la aceea a epiclezei.
În acest răspuns — care-i un
monument al ignoranței și un
semn neînșelător al plinei decă-
deri în care se găsește teologia
blăjană — se spune, că învăța-
tura bisericii ortodoxe despre
prefacerea darurilor prin rugă-
ciunea invocării Duhului Sfânt,
numită epicleză, este o dogmă
«neobizantină» scoasă din «mo-
lozul vremurilor» de după Fotie
și că noi neavând intenția de-a

sfinți darurile prin cuvintele Dom-
nului: «Acesta este trupul meu»
și «Acesta este sângele meu»,
nu avem prefacerea și prin ur-
mare nici sfânta împărtășanie.

Cetind aceste prapăstii teo-
logice din «Unirea» m'a cuprins un
adânc sentiment de compătimire
față de cumplita sărăcie duhov-
nicească a celui ce le-a așternut
pe hârtie și m'am hotărât ca —
pe cât îmi vor îngădui cadrele
înguste ale acestui articol — să
citez câteva mărturii liturgice și
de ale părinților, menite să arate
vechimea cea mare a epiclezei,
universalitatea ei în epoca pa-
tristică și prefacerea darurilor la
rostirea ei.

Cel mai vechiu text care ne
redă integral partea centrală a
liturgiei este rugăciunea euhari-
stică a lui Serapion episcop de
Thmuis, descoperită la sfârșitul
veacului trecut — la noi puțin
cunoscută — și a cărei origine
învățații o plasează, unii în vea-
cul III, iar alții cu mai multă
dreptate într'al II. În cadrul ace-
stei rugăciuni avem o epicleză a

Logosului, prin care se cere de tot limpede prefacerea darurilor. Iată cuvintele ei: «*Dumnezeule al adevărului să vină Cuvântul Tău cel Sfânt peste pânea aceasta, pentruca să se facă pânea trupul Cuvântului și peste păharul acesta, pentruca să se facă păharul sânge al adevărului*». (G. Wobbermin: *Altchristliche liturgische Stücke aus der Kirche Aegyptens*, Leipzig 1898, pg. 6).

În didascaliala apostolilor care a fost redactată în veacul III se spune lapidar (VI, 21₂), cu *euharistia se sfințește prin Duhul Sfânt* (gratiarum actio per Sanctum Spiritum sanctificatur). Când? De sigur că atunci când El este chemat anume. Ori acest lucru se întâmplă numai la epicleză, după cum ni se spune într'alt loc (VI 22₂): «*panem mundum praeponentes, qui... per invocationem sanctificatur*». (Fr. X. Funk. *Didascaliala et Constitutiones apostolorum Paderbornae* 1905 vol. I pg. 370 și 376)

Trec sub tăcere toate liturgiile răsăritene mai cunoscute (ca cea a lui Iacob fratele Domnului, a lui Marcu, a Constituțiilor apostolice, a lui Vasile cel Mare și Ioan Gură de aur) și mă mulțumesc să mai citez epicleza liturgiei armenie și a unei liturgii siriace. Liturgia armeană care datează chiar de pe vremea introducerii creștinismului în Armenia are următoarea epicleză explicită:

«Pe tine te rugăm Dumnezeule milostive, te implorăm și cerem ca să trimiți Duhul tău cel Sfânt și de o ființă peste noi și peste aceste daruri.

Preotul face de 3 ori semnul crucii peste pâne și zice de 3 ori:

Binecuvintează pânea și o fă pe ea trupul Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Diaconul zice de 3 ori: Amin.

Preotul binecuvintează la fel vinul zicând de 3 ori:

Binecuvintează vinul ce este în acest păhar și-l fă sângele adevărat al Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Diaconul zice de 3 ori: Amin.

Preotul binecuvintează pânea și vinul de trei ori, zice:

Prefă această pâne și acest vin în adevăratul trup și în adevăratul sânge al Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, *prefăcându-le cu Duhul tău cel Sfânt*».

Diaconul de 3 ori: Amin». (H. A. Daniel: *Codex liturgicus Lipsiae* 1853, tom. IV, pagina 465—466).

Celce mai are vreo umbră de îndoială despre puterea sfințitoare a epiclezei să asculte epicleza liturgiei siriace a lui Marutas. **Diaconul** avertizând poporul, nemijlocit înainte de epicleză, zice: «Cât este de înfricoșat ceasul acesta! Cât este de îngrozitor timpul acesta! când Duhul cel viu și sfânt vine, co-

boară și cade din înălțimile prea subline ale cerului peste euharistia aceasta pusă pe altar și o sfințește pe ea. Fiți cu frică și cu cutremur, stând și rugându-vă. Pacea și liniștea Dumnezeului Tatălui nostru al tuturor să fie cu noi. Să ne rugăm, să strigăm și să zicem de trei ori: Doamne miluește-ne».

Preotul: Milostiv fi mie Dumnezeule iubitorule de oameni și trimite peste mine și peste darul acesta Duhul Sfânt, Duhul care... plinește în mod esențial toate tainele bisericii și să se odihnească peste daruri și să le sfințească pe ele... Și să *prefacă pânea aceasta simplă* (panem hunc simplicem) și să o facă însuși trupul care s'a jertfit pentru noi pe cruce, însuși trupul care a înviat cu mărire și care n'a văzut stricăciunea, trupul pregătit de viață, trupul Cuvântului lui Dumnezeu și al Mântuitorului nostru Isus Hristos.

Poporul: Amin.

Preotul: Și vinul care este în acest păhar să-l prefacă și să-l facă însuși sângele care s'a vărsat pentru noi pe culmea Golgotei, însuși sângele care a picurat pe pământ și l-a curățit pe el de păcat, sângele pregătit al vieții, sângele Domnului, Dumnezeului-Cuvântului și Mântuitorului Isus Hristos însuși.

Poporul: Amin». (E. Renaudot: *Liturgiarum orientalium collectio*, Parisii, 1716. vol. II, pg. 264—265).

Epicleza nu o întâlnim numai în liturgiile răsăritene ci și în cele apusene. Acest lucru este astăzi îndeobște recunoscut. «Im V. Jahrhundert — zice teologul romano-catolic G. Rauschen — war die Epiklese auch im Abendland *allgemein*; sie fand sich sowohl in der gallikanischen und mozarabischen, als auch in der ambrosianischen und römischen Liturgie. Darin stimmen alle überein» (Euharistie und Bussakrament, Freiburg i. Br. 1910, pg. 112).

Epicleza a fost scoasă din ele încetul cu încetul pe măsură ce câștiga teren învățătura cea nouă despre prefacerea darurilor prin cuvintele Domnului, învățatură exprimată mai întâi în niște scrieri din veacul V și atribuite lui Ambrosie și Augustin, dar a căror autenticitate e foarte controversată până astăzi.

Existența epiclezei romane o mărturisesc — pornind dela cuvintele limpezi ale papilor Gelasie și Grigorie cel Mare, cari vorbesc despre prefacerea darurilor prin Duhul Sfânt — următorii teologi: E. Bishop, W. C. Bishop, I. Braun, F. Cabrol, P. Cagin, I. Corblet, L. Duchesne, L. Eisenhofer, G. Esser, F. X. Funk, L. Hoppe, E. Lingens, H. Lietzmann, P. de Puniet, S. Salaville, P. Schanz, R. Stapper. V. Thalhoffer, J. B. Thibaut și A. de Wael.

Buchwald a încercat chiar să refacă epicleza romană de odinioară. După părerea lui ea ar fi avut forma următoare: «Te igitur clementissime Pater, per Iesum Christum Filium tuum supplices rogamus et petimus, uti accepta habeas et benedicas haec dona, haec munera, haec sancta sacrificia illibata, supra quae propitio ac sereno vultu respicere et *mittere digneris Spiritum sanctum tuum, ut fiat panis corpus et vinum sanguis unigeniti tui* et quotquot sacrosanctum Christi corpus et sanguinem sumpserimus, omni benedictione coelesti et gratia repleamur» («Die Epiklese in der römischen Messe», Weidenauer Studien», 1906, pg. 51 și 55).

Iată și o epicleză galicană și una mozarabă dintre cele care au putut ajunge până la noi:

«Inoind și păzind poruncile celui Unul-născut, ne rugăm Părinte atotputernice ca să reversești peste aceste făpturi puse pe altarul tău Duhul sfințirii, ca prin a tainei celei cerești și nevăzute prefacere, această pâne să fie schimbată în carne, iar păharul trecut în sânge» (Migne, Patr. Lat. 138 col. 869).

«Doamne... cu umilință te rugăm pe tine Domnul, Stăpânul tuturor ca să binevoiești a trimite cu mare grabire — de pe scaunul majestății tale — puterea Duhului Sfânt peste acest altar pregătit ție și binecuvântând + să binecuvintezi și sfințind + să sfințești această pâne și acest păhar» (M. Férotin: *Le Liber Ordinum*, Paris, 1904, pg. 370).

Nu poate fi vorba prin urmare nicidecum de introducerea unei învățături noi în sânul bisericii ortodoxe, sau de o dogmă «neobizantină» cum a afirmat cu atâta inconștiență «Unirea» blăjană, ci mai de grabă de părăsirea vinovată a unei învățături vechi din partea bisericii apusene și de primirea în locul acesteia a unei noi, necunoscute în primele veacuri creștine.

Să ascultăm acum și graiul câtorva părinți ai bisericii cu privire la această chestiune și să vedem ce ne spun ei.

Ciril, episcopul bisericii-mame din Ierusalim, tâlcuind liturgia sfântului Iacob fratele Domnului, în părțile ei principale, zice — după ce a explicat în prealabil imnul serafic «Sfânt, Sfânt, Sfânt» — următoarele: «Apoi după ce ne-am sfințit prin aceste imne duhovnicești, *rugăm pe iubitorul de oameni Dumnezeule să trimită pe Sfântul Duh peste darurile cele puse înainte, pentruca să facă pânea trupul lui Hristos, iar vinul sângele lui Hristos. Căci ceea ce atinge Sf. Duh aceea este întru toate sfințit și prefăcut*» (Cat. XXIII, Migne, Patr. Gr. 33 col. 1113 și 1116).

Cuvintele acestea nu sunt altceva decât o parafrazăre prescurtată a epiclezei, despre a că-

rui putere sfințitoare vorbește el într'alt loc și mai lămurit: «După *invocarea Duhului Sfânt pânea euharistiei nu mai este pâne simplă, ci trupul lui Hristos*» (Cat. XXI, Migne, Patr. Gr. 33 col. 1089 și 1092).

Episcopul **Fulgențiu de Ruspe** († 533) din Africa, unul din cei mai mari teologi ai vremii sale, își pune în cadrul unei scrieri a lui două întrebări din care rezultă cu o evidență decât care mai mare nu se poate pretinde, că Duhul Sfânt cel invocat în epicleză este acela care sfințește darurile. «Dacă jertfa este adusă întregii Treimi, *pentruce dară se cere pentru sfințirea producerii noastre numai trimiterea sfântului Duh?*» (Migne, P. L. 65 col. 184). «Când poate cere biserica — care este trupul lui Hristos — mai cu tărie și mai potrivit venirea Duhului Sfânt, decât la sfințirea jertfei trupului lui Hristos? Ea care știe, că capul ei s'a născut după trup dela Duhul Sfânt». (Migne, P. L. 65 col. 186).

Ioan Damaschin într'ale cărui scrieri se cuprinde quintesența învățăturii părinților din primele opt veacuri creștine zice și el, că «pânea punerii înainte și vinul și apa se prefac în chip mai presus de fire în trupul și sângele lui Hristos, *prin invocarea și venirea Duhului Sfânt*» (Migne, P. G. 93 col. 1145).

Explicând termenul *ἀντίτυπα* (=cele ce inchipuiesc) dela incaputul epiclezei lui Vasile cel Mare spune tot el limpede, că sfințele daruri se numesc cu acest termen numai *înainte*, iar *nu și după* sfințirea lor (Migne P. G. 94 col. 1152—1153). Dacă prin termenul *ἀντίτυπα* nu se arată decât darurile încă nesfințite, atunci aceasta însemnează că la începutul epiclezei din liturgia lui Vasile — unde găsim încă acest termen — prefacerea nu este săvârșită. Și lucrurile stau într'adevăr așa. Ea se întâmplă prin epicleza propriu zisă, care urmează abia după el și care cere anume acest lucru.

Ar însemna să merg prea departe, dacă aș mai cita și mărturisirea sinodului al VII ecumenic privitoare la epicleză. Țin să spun numai atât, că prin interpretarea pe care a dat-o acest sinod termenului *ἀντίτυπα* — interpretare obligatorie pentru biserica întregă, inclusiv cea catolică — se confirmă literalmente adevărul învățăturii ortodoxe despre prefacerea darurilor prin epicleză.

Puținele mărturii pe care le-am desprins până aici — din mulțimea cea mare a acelor care ar mai putea fi încă citate — sunt luate toate din epoca patristică. Am văzut că ele spun limpede oricărui om care judecă normal, că sfințirea darurilor o săvârșește Duhul Sfânt, când preotul îl cheamă — prin cuvintele epiclezei — anume spre acest scop.

Cum rămânem atunci cu afirmația, că epicleza este o dogmă neobizantină?... Nu epicleza este nouă, dlor dela «Unirea»; nouă este desorientarea și zăpăceala în care ați ajuns de când ați început să împrumutați cu nemiluita lucruri dela «maica» Romă! Lăpădați-le pe toate! Rămâneți credincioși tradițiilor în care au trăit toți strămoșii noștri! E singurul drum adevărat!

Diacon Nicolae I. Popoviciu.

I. P. S. Sa Mitropolitul nostru NICOLAE s'a întors Joi în 18 Mai cor. din misiunea diplomatică din Jugoslavia, obținând în tratativele ce s'au purtat la Carlovitz cele mai bune condiții pentru viața bisericească a Românilor din Banatul jugoslav. O dare de seamă despre decursul tratativelor și despre cuprinsul Acordului încheiat vom publica în Nr. viitor.

Mari manifestații antirevizioniste în România, Cehoslovacia și Jugoslavia

In Ziua de 28 Mai 1933 se vor ținea, în cele trei state ale Micii Înțelegeri, precum și în Polonia, mari manifestații antirevizioniste menite să concretizeze solidaritatea celor patru popoare contra agitațiilor de revizuire a tratatelor.

Cu prilejul acestor manifestații se va face un schimb de oratori între cele patru state, astfel încât la fiecare manifestație vor lua cuvântul și reprezentanți ai celorlalte trei state.

Manifestațiile nu vor fi îndreptate împotriva vre-unui stat sau a unor persoane, ci împotriva principiului revizionist în sine.

FOIȘOARA

Mici studii istorice

Vechiul grecocatolicism antiromânesc

[Momente uitate]

II

Umilitul dela anul 1843

Cu data de 18 Martie cineva a scris, iar Gazeta de Transilvania a publicat în numărul 25, din 29 Martie 1843, un articol iscălit Un Român din Sibiu.

Eu nu-l prea cred din Sibiu, dar...

1. Acel român declară că limba oficială («diplomatică», precum se zicea pe-atunci) tot cea maghiară va fi; și că-i mai bine ca românul să învețe o limbă, nu — trei diplomatice.

Constituirea secțiilor eparhiale în Mitropolia Ardealului

I. In Eparhia Clujului

Comitetul de inițiativă al secției eparhiale Cluj, a societății „F. O. R.” a invitat la adunarea de constituire, din Dumineca de 14 Mai 1933, pe românii ortodocși, cari convinși de importanța bisericii noastre în evoluția spirituală a neamului, se obligă a lupta pentru propășirea și întărirea ei. Prin constituirea secției eparhiale, se începe adevărata activitate apostolică în rândurile credincioșilor noștri.

Sâmbătă, ziua premergătoare adunării, s'a ținut la ora 6 d. a. slujba privegherii în amândouă bisericele ortodoxe din Cluj.

Duminecă, la ora 4 d. a. a urmat în sala festivă a prefecturii adunarea de constituire a „Frăției Ortodoxe Române” secția eparhială Cluj. La adunare a participat public extraordinar de numeros.

Adunarea a deschis-o dl profesor Victor Papilian, președintele comitetului de inițiativă, care arată necesitatea acestei constituirii, cerând solidaritatea tuturor credincioșilor pentru întărirea bisericii noastre.

A luat apoi cuvântul P. S. Sa Episcopul Nicolae, care își exprimă dorința, ca „Frăția Ortodoxă Română” să înregistreze cât mai multe și mai îmbelșugate succese, dând binecuvântarea arhierască tuturor celor prezenți.

Dl profesor Sextil Pușcariu, președintele organizației generale a „Frăției” a expus punctele programului general de activitate. [Vorbierea sa o publicăm la alt loc al ziarului nostru. Red.]

Dna Sofia Meteș, în numele „Societății femeilor ortodoxe”, salută înființarea acestei organizații și cere o colaborare cât mai in-

tensă între „F. O. R.” și „Societatea femeilor”.

Dl V. Papilian, mulțumind tuturor pentru frumoasele cuvinte, propune alegerea unui comitet în fruntea organizației. Lista propusă de dl Papilian e proclamată aleasă, cu unanimitate. Președinte a fost proclamat dl profesor universitar Valeriu Moldovan, vicepreședinti dñii Sebastian Bornemisa și Victor Papilian, secretar dl Gh. Stănescu. Comitetul este compus din cele mai distinse persoane ale eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Modesta și trainica operă istorică a ortodoxiei românești

Conferință rostită la ședința de constituire a „Frăției ortodoxe române, secția Cluj, de prof. Sextil Pușcariu.

Precum călătorului trudit, care nu-și mai găsește drumul prin locuri necunoscute, sunetul de clopot al unei biserici apropiate îi dă orientare, și-i umple sufletul liniștit de nădejde nouă, — astfel a sunat chemarea noastră.

De pe poteci încălcate, pe care mergeam desorientați și fără călăuze sigure, ne adună la un loc clopotul conștiinței noastre de creștini, de ortodocși și de români.

Sub acest întreit aspect se prezintă programul «Frăției ort. române».

Voim, înainte de toate, să deschidem larg ușile Mântuitorului; să ascultăm iarăși cu evlavie cuvântul lui în care e cuprins adevărul vecinic, întăritor de suflete, născocitor de avânturi și plin de mângâiere; de filosofia cuprinsă în Evanghelie, divină și în același timp adânc umană, avem nevoie mai mult decât ori când; în învățăturile ei voim să ne creștem copiii.

Niciodată, poate, în cursul istoriei omenirea nu s'a găsit la o întorsătură de drum mai repede decât în zilele noastre. Nouă ne e dat să îngropăm un secol și să începem un

Noul președinte, dl Valeriu Moldovan, mulțumește asistenților pentru demnitatea ce i s'a încredințat și își exprimă convingerea, că în munca ce o va avea de îndeplinit va fi ajutat de toți membrii F. O. R. Programul de activitate al societății va fi îmbogățit cu inițiative utile. Noul președinte încheie exprimându-și dorința că actualul tineret va fi educat într'un spirit creștin. F. O. R. va aduce pe toți cei rătăciți la sânul bisericii ortodoxe-române, ear mireni ortodocși vor fi conduși în activitatea lor de legea dragostei creștinești.

Discursul președintelui a fost primit cu însuflețire și îndelung aplaudat. In cursul adunării corul societății studenților teologi a executat cântări religioase de toată frumusețea.

veac nou. Temeliile pe care societatea clădea înainte de război s'au dovedit subrede; tot ceace părea tare și sigur a devenit labil și problematic; acolo unde ni se părea că trebuie să căutăm fericirea, descoperim un gol cumplit și iluzii sfărâmate.

Tot mai puternic se vedește în noi trebuința să evadăm din lanțul materialismului, să trecem dincolo de hotarul mărginit al rationalismului. Tot mai fierbinte simțim, în mijlocul ruinelor unui veac robit mașinismului, nevoia să realizăm o lume nouă și mai bună, al cărui idoli să nu mai fie confortul sterp și vana prosperitate materială.

Dar să începem o viață nouă, ne lipsește țărnia sufletească, pe care n'o poate da decât o credință sinceră, tare și neșovăitoare.

Deaceia, ascultând glasul conștiinței noastre de creștini, am înscris în statute ca prim punct de program să realizăm în viața personală și familiară a membrilor «Frăției» învățăturile Mântuitorului, generatoare de optimism, izvor de nădejdi mereu înnoite.

străin. Știe Românul transilvan bine că cei de dincolo de Carpați, încât vor putea, vor cercă înbunarea sortii lor, nu a noastră de aici, și nu vor veni să măture la ușile noastre, până au ei de ajuns a mătura dela ușile lor; că nu este omul datoriu a iubi pe deaproapele mai mult decât pe sine. Românul transilvan, cu fața plecată la pământ, își ridică privința sa numai cătră c(institele) staturii, ca părinții patriei, și cătră preasfințita Mărire împărătească, ca cătră părintele cel prea milostiv al tuturor supușilor săi; numai de acolo așteaptă milă și dreptate, nu de dincolo de Carpați. Cei de dincolo de Carpați, cu poziția lor și religia sânt Românului transilvan numai spre pagubă, că dau prilej concetățenilor din Ardeal de fac Românului imputări, de care nu s'au făcut el vinovat. Românul din Transilvania aici va pătimi până

va perî, ori va veni la dreptul concetățeniei din mila și îndurarea acelor cari au puterea în mâni; ajutoru dela cei din afară nu așteaptă”.

«Românul din Sibiu» (sau de-aiurea?) a fost un — grecocatolic; dacă ar fi fost ortodox, n'ar fi spus, n'ar fi putut spune că pricina suferințelor ardelenesti este — religia de peste Carpați, adecă religia ortodoxă. Vorba religia l-a tradat.

Așadar el trebuie să fi fost vreun elev (cel puțin literar) de-ai lui — D. Vaida, din Blaj, despre care am vorbit în articolul anterior sau al altui gânditor identic, tot de pe-acolo; cu o deosebire: D. Vaida, dela 1813 a vorbit mai puțin categoric, decât păcătosul dela 1843, care vorbiă după 30 ani de desvoltare.

Păcătosul stabiliă un principiu: De peste Carpați nu așteptăm și nu primim nimic; cu cei de peste

2. Românul să fie blând, „să păzască strâns neutralitatea în lucrurile politicești, unde, până acum, ca nație deosebită, n'au drept a vorbi ceva».

3. Să fim credincioși milostivului monarh, care credință „de o mie de ani au păzit-o întreagă cătră stăpânitorii din toate dinastiile stăpânitoare».

Până aici, treacă-meargă, deși umilirea este chiar prostească.

Dar Românul din Sibiu (?) mai scrie ceva, cu data 10/22 April 1843 și — Gazeta (naționalistă?) publică în numărul 32 (din 22 April) următorul text «antiregătenesc», precum am zice astăzi:

„— Românul din Transilvania nu are altă patrie decât — Transilvania; el nu privește cătră Italia, de unde au venit aici; în Transilvania va trăi și muri; nici nu privește peste Carpați, după ajutoriu

Această realizare nu ni-o putem imagina însă decât în cadrele ortodoxiei.

Dați-mi voie ca asupra acestui punct să insist ceva mai mult, căci din nenorocire noi nu avem încă o concepție și o ideologie ortodoxă. A o crea e unul din punctele de competență ale programului nostru.

Nu de mult un învățat profesor al Universității din Zagreb a spus că între toate neamurile, din sud-estul Europei, românii sunt singurul popor fără istorie.

E adevărat că documentele vorbesc târziu și rar despre români. Cu atât mai elocvent vorbește însă limba noastră. Ea ne arată că dela stingerea vieții romane în orașele înfloritoare de la cursul inferior al Dunării și până la întemeierea principatelor, strămoșii noștri au dus o viață patriarhală de păstori și mici agricultori. În neamurile de cuceritori de alt graiu, care s'au așezat peste ei, ei au izbutit să-și păstreze individualitatea etnică, mulțumindu-se să stăpânească munții, pe care nimeni nu-i râvnea, de la Pind și Olimpicul unde odată sălășluiau zeii grecilor antici, până în Alpii Dinarici și în Carpații cehoslovaci și polonezi. Stăpânitorii șesurilor, adesea schimbători, lăsau neturburați, cu vechile lor instituțiuni de drept, pe acești valahi plătitori de dijme, iscusiți fabricanți de brânzeturi și prețioși furnizori de lână, cari, pe caii lor mărunți, făceau transporturi pe drumuri lungi și anevoioase, cunoscute numai de ei, și dădeau soldați viteji pentru apărarea hotarelor.

Autohtoni așezați aci totdeauna, dreptcredincioși din clipa când s'au pomenit, neavând în mijlocul lor aventurieri ambițioși, care să râvnească coroașă domnească, ei au trecut prin aproape întregul eviu mediu nerelevați de cronicari. Căci aceștia erau deprinși să pomenească numai evenimentele anormale, erau impresionabili de năvăliri, de războaie și de cuceriri cu arma brutală, și, în chiliile lor monahale, urmăreau deci cu atenție izbănzile călugărilor misionari plecați să convertească pe «schismatici» la catolicism.

Dar, fără să lase dăre de foc în urma lor și fără să inscrie pagini stropite de sânge letopisește, vechii români au îndeplinit o importantă misiune istorică: s'au păstrat cu limba lor latină și cu calitățile lor de rasă pe locurile unde fură așezați. Mai mult decât atât: ei au dus românitatea dincolo de limitele până la care ajunsese puterea de expansiune a Romei.

Carpați (vecini periculoși și ortodocși) nu voim sta de vorbă!

«Antiregătenism» în toată regula! —

Dar acolo, în Muntenia, la 1843, ideea dacoromană apăruse, în București și aiurea în capete distinse și în literatură. «Românul din Sibiu», om cu carte (deși cu condei nătâng), va fi știut că ideea apăruse; așa cred eu; și de-aceia apăsă el așa de puternic asupra principiului său antipanromănesc.

Dar G. Bariș publică la loc de frunte, ca articol de fond, insanițările acestea!

Sibiu, 27 April 1933.

G. Bogdan-Duică.

Organizați Oastea Domnului

Câți din stăpânitorii lor vremelnici se puteau lăuda cu o astfel de faptă istorică? Ce a rămas de pe urma unui Atila, pomenit pe atâtea pagini ale vechilor istoriografi?

Dacă strămoșii noștri au putut împlini misiunea lor istorică, aceasta se datorește ortodoxiei lor, cea mai tolerantă între religii, recomandând blândețea și supunerea, nerâvnind mărirea, și păstrând neschimbate formele creștinismului original. Acestea se potriveau de minune cu felul patriarhal de trai al strămoșilor noștri, pentru care preotul-tăran, ieșit din sânul lor, era «părintele» care le cunoștea durerile și le dădea sfaturi, iar credința ce-o propovăduia era «legea românească». Codul acestei legi, pe care nu-l votau și nu-l schimbau parlamentele, avea numai douăsprezece articole, cele douăsprezece «încheieturi», care începeau cu «cred într'unul Dumnezeu Tatăl» și sfârșeau cu «și aștept învierea morților și viața veacului ce va să vie».

Ori unde strămoșii noștri s'au abătut dela această lege strămoșească, în Dalmatia, în Istria, în Moravia și Galizia, și în atâtea cazuri în Ardealul nostru, ei și-au pierdut și limba fiind înghițiți de popoarele catolice în mijlocul cărora trăiau.

Ortodoxia a fost în toate vremele paviza naționalității noastre. Precum, invers, poporului român i-a fost dat să devină, curând după consolidarea lui în state naționale, scutul bisericii dreptcredincioase.

Falnică cetate a lui Constantin căzând în mâinile turcilor, popoarele balcanice, greci, bulgari, sârbi și albanezi, au ajuns în câteva decenii, unul după altul, sub stăpânirea turcească. Numai la Dunăre se izbi furtunosul Baiazid de rezistența lui Mircea, iar Moldova dădu, în Stefan cel Mare, pe eroul creștinătății.

La mănăstirile românești își găsisse loc de adăpost cultura bizantină, atât de înfloritoare odinioară. Darnicii și evlavioșii Domni strângeau la curțile lor pe cei mai învățați călugări și din tipografiile lor trimiteau hrana sufletească a cărții sfinte, până în Georgia depărtată popoarelor dreptcredincioase subjugate de semilună. Iar când, în vecinătatea noastră, a început să crească împărăția moscovită, un vlăstar de Domn moldovean, Petru Movilă, deveni marele organizator al bisericii ortodoxe din Rusia.

Numai celce nu cunoaște literatura noastră veche, dezvoltată într-o atât de organică legătură cu biserica ortodoxă, numai celce n'a admirat minunatele opere de artă născute în incintele mănăstirilor, poate vorbi despre obscurantismul ortodox și nefasta lui influență asupra dezvoltării noastre culturale.

Dacă o face un tânăr învățat din Budapesta, într-o nouă revistă maghiară scrisă în limba franceză, nu ne miră; că o susțin învățați de ai noștri, e o erezie.

Românismul și ortodoxia sânt indisolubil legate între sine; legăturile de veacuri cu biserica ortodoxă a răsăritului a picurat neconținut în structura noastră sufletească și intelectuală elemente, care, printr-o fericită îmbinare cu fondul moștenit, ne facem să apărăm cu o notă originală, cu o cultură a noastră, între popoarele lumii.

Dacă până acum ni-am împlinit menirea, izbutind să ne păstrăm și să întindem cucerirea latinității în răsărit, în viitor vom avea să ne afirmăm cu vrednicie. Acesta e idealul spre care trebuie să tindem de-acum înainte, după ce idealul părinților noștri, întregirea națională, a fost ajuns, și după ce dreptatea cerească a făcut ca să ne putem dezvolta în deplină libertate.

Nu o vom putea face decât ca neolatini ortodocși. Întărirea bisericii

noastre dreptcredincioase intră deci în misiunea noastră viitoare. Ea este însăși rațiunea de a fi a «Frăției» pe care am întemeiat-o.

O vom ajunge dacă vom ști să fim solidari, vigilenți și activi întru apărarea drepturilor noastre.

Am scris deci, între punctele programului nostru, solidaritatea ortodoxă, care-si află expresie în însuși numele de «Frăție», pe care ni l-au dat. Această solidaritate, căruia trebuie să i se subordoneze orice considerații de club sau partid, devine o obligațiune morală pentru oricine face parte din asociația noastră. Ea n'ar fi fost posibilă poate în trecutul apropiat, când Ardealul se arunca întâia oră, cu toată patima tinereții începătoare, în vâltoarea politicii militante. Dar un deceniu de viață politică ne-a lăsat și pe noi să întrodecem în limba noastră termenul de «adversar» și ne-a învățat să facem deosebire între un «adversar» și un «dușman».

Biserica românească din Ardeal a știut totdeauna să unească, atunci când interesele naționale o cereau, în aceeași tabără pe toți filii săi. E datoriei ei s'o facă și de aici înainte cultivând acest teren neutru de colaborare rodnică și frățească între toți filii ei.

Căci toți împreună trebuie să apărăm drepturile ei. Fără să ne atingem de credința altora, sântem hotărâți să nu mai lăsăm să se încalce drepturile noastre. Comitetul central și comitetele eparhiale vor căuta, printr-o amplă documentare, să fie informate asupra stărilor reale și vor fi prezente ori de câte ori interesele ortodoxiei o vor cere. Dar atâtă nu ajunge. Fiecare membru al «Frăției», în sfera sa de activitate, va contribui ca prestigiul Bisericii ortodoxe să crească, va deveni un apărător hotărât al ierarhilor și preoților, ori de câte ori aceștia vor fi atacați, și nu va suferi ca ortodoxul să continue să fie minoritar în țara sa. Cu toții vom cere ca Statul să aibă toată sollicitudinea pentru Biserica dominantă și ca autonomia ei să rămână neștirbită.

Să veghem mai ales ca un spirit de castă rău înțeles să nu se incube la noi în Ardeal, unde spiritul marelui mitropolit Andrei trebuie păstrat cu sfințenie.

Azi, când ateii, sectarii, francmasonii, comuniștii, revizionistii și eterodocșii coalezăți, atacând Biserica ortodoxă, caută să submineze însăși existența Statului român, e nevoie de o apărare neodihnită din partea preoților și laicilor.

Cât mă privește pe mine, dau asigurarea solemnă că atâtă timp cât voi sta la locul la care încrederea Dumneavoastră m'a ridicat — încredere, pentru care abia azi am prilejul să vă exorim toată mulțumirea mea — nu voi uita că port numele celui ce a avut marea cinste de a fi fost unul din colaboratorii de competență ai fericitului Șaguna la alcătuirea Statutului organic.

Precum școala nu o alcătuiesc profesorii singuri, ci profesorii și elevii, precum armata e formată din ofițeri și din soldați, tot astfel Biserica cuprinde în sine pe preoți și pe mireni.

Deși prin număr reprezintă forța, mireni să nu uite însă că ei sânt elementul vremelnic și trecător, iar continuitatea o reprezintă ceice au primit harul ceresc ca să slujească la altar.

Intrând în organizația noastră bisericească cu suflete primenite în credință și cu inima încălzită de dragoste și respect pentru legea strămoșească, noi, elementul mirean din «Frăția ortodoxă», repetăm cuvintele poetului:

Preoți cu crucea 'n frunte!...

Prof. Sextil Pușcariu
Președintele comitetului central
al «Frăției ortodoxe române».

Congresul creștinismului practic

În sala rectoratului universității din București și-a început lucrările Luni congresul creștinismului practic „Life and Work”, în prezența P. S. Mitropolit Paisie al Vraței (Bulgaria), P. S. Episcop Vuici Iugoslavia) lucrările fiind conduse de către profesorul Adolf Keller, dela Geneva.

Au luat parte reprezentanți din Iugoslavia, Bulgaria, Grecia, Paris, Geneva, Statele Unite, ear din România dnii: profesorul Ote-teșanu dela facultatea de drept din București, profesorul Dr. V. G. Ispir, profesorul Mihălcescu, arhimandritul Scriban, N. Colan, Dr. Bogdan, profesorul Nichifor Crainic etc.

După serviciul divin profesorul Keller deschizând ședința salută pe marele misionar american Dr. John Mott, pe reprezentanții celorlalte țări și stabilește programul de lucru al acestui congres, în domeniul creștinismului practic.

Arhimandritul Scriban salută pe oaspeți în numele delegației române.

Dr. Mauritakis, în numele delegației grecești, arată că pacea este idealul suprem al creștinismului și speră că această conferință va lucra cu succes pentru pacea omenirii.

P. S. Episcop Vuici, în numele delegației iugoslave, arată că războiul e cea mai grozavă catastrofă care distruge omenirea și că numai prin intronarea principiilor lui Hristos, prin pacificarea lumii, se poate înlătura.

Dr profesor N. Colan, rectorul Academiei teologice din Sibiu, salută congresiștii în numele I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, care nu poate lua parte la aceste lucrări fiind reținut în Iugoslavia.

După aceea s'a luat în discuție tema: Bazele biblice și dogmatice ale eticii sociale și îndatoririle bisericii creștine.

Dr Dr. Tsirintaris cetește referatul dlui Alivizatos, profesor la facultatea de teologie din Atena, asupra problemei de mai sus.

Dr profesor Zankov vorbește despre atitudinea bisericii ortodoxe față de monarhism, față de stat, capitalism și diferitele probleme ale activității omenești.

Dr profesor Lieb vorbește despre ideea creației și despre importanța revelației divine în rezolvirea problemelor sociale, așa de complexe din vremurile actuale.

Dr profesor Șerban Ionescu vorbește despre individ și societate în concepția creștină.

Dr profesor Mihălcescu a vorbit despre raportul dintre biserică și stat, despre preoți care fac această legătură, și susține că în momentul de față biserica este singura temelie a statului. Asupra aceleiaș chestiuni au mai luat cuvântul profesorii Zankov, Tsirintaris și Lieb.

După masă dl profesor Ote-teleșanu a desvoltat o conferință despre problema agrară în România, istoricul acestei probleme, contribuția bisericii atât înainte cât și după război. În aceeași ordine de idei vorbește și despre șomaj, care la noi n'a apărut decât după război, și despre importanța impro-

prietăriei care a diminuat șomajul.

În ședințele următoare s'au prezentat interesante și documentate referate despre rolul istoric național și activitatea bisericilor și s'au discutat chestiunile ridicate prin aceste referate ale delegaților bisericilor participante.

Să stăm și să ne gândim acum la actuala societate a noastră, — și să ne întrebăm: De ce ea ne oferă tot mai nenumărate exemple de ființe ce nu aparțin acestei categorii de oameni? Pr. P.

INFORMAȚIUNI

Apropiindu-se Ziua Eroilor, preoțimea este invitată ca, în conformitate cu îndrumările date dela centru în anii precedenți, ziua aceasta să o serbeze cu demnitatea cuvenită.

În Azilul de orbi, Vatra luminoasă «Regina Elisaveta» din București se primesc orbi din toate părțile țării, sânt îngrijiți părintește și instruiți în diferite meserii. On. Preoțime din Arhiepiscopie este invitată prin circulara (Nr. 4849) a sta în ajutor, ca cei orbi, aflați în parohie, să fie primiți în Azilul amintit. Afară de aceasta, în Dumineca orbului (20 I. c.), preoții noștri, în predica ce o vor ține, au să vorbească credincioșilor și despre *Vatra luminoasă*, arătând însemnătatea creștinescului așezământ, ear după predică se va purta un disc în sf. biserică în scop ca fiecare credincios să contribuie după putere în folosul Vetrei luminoase. Banii adunați se trimit fără amânare, pe lângă raport, oficiului protopopesc căruia aparține parohia.

Monumente în Alba-Iulia. Vechiul plan de-a se ridica, în cetatea lui Mihai Viteazul, un monument eroilor dela 1784, lui Horia, Cloșca și Crișan, se apropie de a fi realizat. La fondul de peste un milion lei, adunat până acum, se vor adăoga colecte nouă în toată țara și se va deschide concursul artistic pentru planul construirii monumentului. — Statuia lui Mihai Viteazul, din piața universității dela București, va fi așezată tot la Alba-Iulia, după ce în capitală se va ridica un monument mai mare.

Moartea scriitorului Eugen Botez (Jean Bart). În capitală s'a stâns din viață, Vineri dimineața, în vârstă de 59 ani, scriitorul Jean Bart. Fiu al generalului Ion Botez, al eroului din războiul neatârării, la început el însuși militar, a făcut parte dintre fruntașii scriitorilor. Fire împăciuitoare, purtată de duhul dragostei și al creștinității bunătați, a desfășurat o activitate marinară, literară și de asistență socială, luptând pentru luminarea și celor mulți și nenorociți și înapoi. Un om al datoriei bine împlinite. Odihească cu dreptii!

Examenle de capacitate la școalele normale. Ministerul instrucțiunii a hotărât să se țină examene de capacitate la școalele normale, întrucât înființarea clasei a VIII-a la aceste școale nu s'a mai făcut, proiectul de lege respectiv nefiind votat. Vor participa la acest examen absolvenții actuali ai clasei a VII-a, cei respinși de două ori în sesiunile anterioare, și licențiații cărora li s'a admis să facă practica pedagogiei la școalele de aplicație.

Manifestație culturală în comuna Dobârca, județul Sibiu, s'a desfășurat sârbătorește în Dumineca din 14 I. c. în «Casa națională» a satului, de curând renovată, au sosit trimișii despărțământului Mercurea al Asociației culturale dela Sibiu, salutați de reprezentanții bisericii și ai școalei din comuna aceasta. După coruri și recitări executate de școlari, și după cuvântul dlui primpretor P. Bratu, s'au ținut două prelegeri pentru sătenii din localitate, întruniți în mare număr. Au vorbit: dnul Dr. Vraciu,

medic de circumscripție în Apoldul de jos, despre boalele molipsitoare și modul d'a ne apăra împotriva lor; ear dl Dr. A. Crețu, avocat în Miercurea, despre conversiunea dela ordinea zilei, explicând legea pe înțelesul celor mulți. Conferențiarilor li-a mulțumit, în numele poporului, preotul Ioan Nicoară.

Indemnăm pe cetitorii noștri să folosească ocazia din zilele 20—27 Mai a. c., cumpărând cu prețuri reduse cărți bune, care se vând, în săptămână a cărții, în toate librăriile din țară.

O punere la punct. În ziarul «Universul» din 9 Mai a. c. a apărut o scurtă informație în care se spunea că învățătorul Gheorghe Ivița din Budila (jud. Brașov) a fost bătut de 2 oameni, puși la cale de preotul de acolo, Iordan Curcubătă. Ancheta din 14 Mai a stabilit că respectivul învățător, după ce-a bătut în aceea noapte la cârciumă cu doi cunoscuți până la ora 11, s'a dus acasă beat, a făcut soției serenadă, iar a doua zi, pentru că într-o căzătură se zdrelise la nas, s'a gândit să insceneză povestea cu bătăia pusă la cale de preotul pe care îl dușmănea.

Vrednicia preotului Iordan Curcubătă și simțul datoriei, pe care o cere împlinită și de alții, se vede că nu place învățătorului Ivița, pentru motive ca acela care i-a atras și degradarea din postul de director școlar.

Noua statistică a corpului didactic, dela liceele și gimnaziile din țara întreagă, arată că sânt în total 3371 membri, din cari 2079 profesori, 1295 profesoare. Suplinitorii nu intră în aceste date. Numărul tinerimii, în anul școlar în curs, este 79.693, din care 54.029 elevi, 25.664 eleve.

Suma cea mai mare, cu care călătorii cu pașaport individual pot ieși din țară, fără autorizarea Băncii naționale a României, este *trei* mii de lei, din care una mie în bancnote românești, restul de două mii în valute efective străine, sau cu întreaga sumă de lei trei mii numai în valute străine efective.

O expediție arheologică a universității din Oxford lucrează de mai mult timp, condusă de profesorul Crawford, în Palestina. Se vestește, că de curând s'ar fi descoperit locul unde a fost îngropat capul Sfântului Ioan Botezătorul. Mormântul se găsește pe muntele Samaria, aproape de Ierusalim, nu departe de ruinele palatului lui Irod. Mormântul a fost descris, în anul 1185 de călugărul Ioan Phocas; ear desgroșările de acum se fac exact după descrierile acestui călugăr grec.

Pedeapsă cu închisoare dictată pentru sacrilegiu. Curtea cu jurați dela Dessau, capitala statului Anhalt din Germania, a osândit, pentru sacrilegiu, pe tânărul de 23 de ani, Bauer, culegător tipograf, la închisoare de un an și nouă luni.

„Femelle să nu fumeze“. Comisarul statului, în orașul german Ulm, a dat ordonanță, prin care toți proprietarii de restaurante sânt îndatorati să afișeze în localurile lor placte perfect vizibile cu inscripția: «Femeele germane nu fumează!»

Țara țiganilor. Problema țiganilor se crede că o va rezolvi — Societatea națiunilor. Guvernul austriac adecă a luat inițiativa, ca țările, unde trăesc cei mai mulți țigani nomazi, și unde majoritatea jandarmriei rurale este ocupată cu urmărirea țiganilor nomazi făptuitori de furturi și alte rele, să se adreseze print'un memoriu comun către Societatea națiunilor, căreia i se va face propune-

Probleme, fapte, comentarii

Inaugurându-se în 12 I. c. localul Monitorului Oficial, s'au serbat, în prezența Suveranului, o sută de ani dela înființarea primei foi oficiale românești. Evenimentul, de națională însemnătate, a fost subliniat în cuvântarea M. Sale Regelui și a dlui ministru al finanțelor V. Madgearu. Cu toate că Monitorul Oficial nu este decât o rece publicație oficială, a zis Suveranul, totuși răsfoindu-i foile îngălbenite, se poate vedea tot sbuciumul, toată lupta de toate zilele a întrégului nostru popor.

Protopopul Brașovului, Eustatie Grid. — Pr. Candid C. Mușlea, profesor al liceului „A. Șaguna“ din Brașov, a întreprins o faptă merituosă, vrednică de remarcă: a scoate din întunerecul uitării, viața și activitatea unei serii de protopopi de altă dată ai Brașovului, „oameni învățați, cu frica lui Dumnezeu, buni români și pricepuți organizatori și administratori“.

Inceputul seriei se face cu: Prot. Eustatie Grid, lucrare publicată acum în broșură, ca extras din revista *Țara Bârsei*, unde apărușe mai întâi. Cei doritori să cunoască viața unui puternic stâlp al ortodoxiei din Brașov și Țara Bârsei, care înainte cu două veacuri a fost luptător de seamă pentru drepturile unui popor prigonit, vor găsi, pe temei de documente, informațiuni exacte, bine rânduite și bine spuse, în broșura de 20 pagini a autorului dela Brașov. Așteptăm continuarea. Broșura de acum se vinde cu 15 Lei. Ea va putea fi și indemn la muncă, de acelaș fel, pentru preoțimea purtătoare de condei.

Misiuni religioase la Balșa. — În ziua de 7 Mai a. c. s'a ținut în Balșa, tractul Geoagiului, o frumoasă misiune religioasă, organizată de cercul religios al preoților din această parte a protopopiatului.

Programul bogat în slujbe, rugăciuni și meditații, s'a desfășurat în fața unui imens număr de credincioși. Sfânta Liturgie, sfântul Maslu etc. s'au oficiat în sobor de 12 prooși, iar cuvântările preoților P. Triff, T. Glodean și R. Scrobote, au fost sorbite cu multă căldură de ceice au alergat cu râvnă spre Vitezda zilelor noastre, să profite de activarea sfântului Duh în apele credinței lor.

Ca și altădată, în fața binefăcătoarelor daruri ale rugăciunii, orbii, ologii, nefericiții veacului și tot felul de bolnavi s'au însiruit, istoviți de suferință, sub patrafirul mângâietoarelor nădejdi.

Bucurie și plăcere a stârnit și râvna dlui Aron Damian, directorul liceului din Orăștie, care, împreună cu un grup de elevi, a descins în mijlocul nostru să ne delecteze sufletul cu câteva coruri și recitări frumoase.

Insuflețirea cu care acesta a vorbit poporului despre legea noastră străbună ortodoxă, despre rostul școalei și bisericii în educația sufletului nostru, a format conștiința în sufletul credincioșilor, că acestea două ni-au păstrat neamul, ni-au lărgit și întărit hotarele țării.

Să nu se uite că dl A. Damian este un propoveditor dela «F. O. R.»

La sfârșit, părintele A. Băilă, președintele cercului, în numele credincioșilor și al preoților prezenți, a mulțumit dlui Damian pentru frumoasa manifestare și l-a rugat să onoreze și alte misiuni ale cercului nostru cu neprețuitul său concurs.

Cor.

Învățământul în școala primară și secundară urmărește ținta — spune pedagogia — de a da generației școlare o cultură generală.

Dar ce-i cultura generală? — Este deprinderea ce se obține prin instrucție și prin educație în senzul de-a participa psihic și multilateral la viața istorică a neamului și a timpului în care trăim.

Concepția despre lume și vocațiunea fiecărui om sedetermină prin împrejurările sale istorice. „Cult este acela care știe să ia poziție față de concepțiile, ideile, tendințele și formele vieții cu înțelegere limpede și cu judecată sigură“ (Paulsen).

Cultura productivă o va avea cel care și-a câștigat capacitatea necesară, să poată nimeri pururea realitatea ori unde l-ar svârli soarta; să fie de acord cu sine însuși ori unde și-ar desvolta activitatea. Căci nu mulțimea cunoștințelor însușite formează cultura, ci aptitudinea cu care cineva e capabil sa aplice logic cele știute la înțelegerea și judecarea celor ce-i stau înainte.

Întrebarea e: Cum poate să-și realizeze această problemă școala? Ea poate servi scopul religios-moral al culturii atât prin concursul religiei, cât și prin celelalte obiecte de învățământ.

Obiectele de învățământ primar și secundar, puse în serviciul educației morale a tinerimii, au să fie folosite spre a da sentimentului direcție nobilă; voinței vigoare; judecării claritate și siguranță. —

